

Quicksan natuurtoets centrumgebied Epe

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van natuurwet- en regelgeving*



Colofon

Titel: **Quickscan natuurtoets Centrumgebied Epe**

Subtitel: *Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving*

Projectcode: 12-328

Status: Eindrapport

Datum: 4 december 2012

Auteurs: Ing. M. (Marco) van der Sluis

Veldonderzoek: Ing. M. (Marco) van der Sluis & J.M. (Jorim) Kamerling

Eindredactie: Ing. J.G. (Janneke) Lindenholz

Opdrachtgever: Gemeente Epe

EcoGroen Advies BV

Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

I: www.ecogroen.nl

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van de gemeente Epe heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de herinrichting van het centrumgebied van Epe (o.a. de sloop van het Marktwandgebouw en de herinrichting van de openbare ruimte). De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en de vigerende gebiedsgerichte natuurbescherming.

Gebiedsgerichte natuurbescherming

De planlocatie ligt buiten de begrenzing van zowel Natura 2000 als EHS. Er zijn op grond van de afstand en aard van de ingreep geen negatieve effecten op dergelijke gebieden te verwachten. Er vindt ook geen aantasting plaats van Beschermde natuurmonumenten of belangrijke natuur buiten de EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

- Binnen het plangebied zijn geen juridisch zwaarder beschermde (tabel 2- of 3-soorten van de Flora- en faunawet) of Rode Lijst plantensoorten aangetroffen en te verwachten. Wel is de laag beschermde Kleine maagdenpalm (Ff-wet tabel 1) aanwezig;
- In het plangebied zijn enkele soorten broedvogels aangetroffen/ te verwachten (Houtduif, Turkse tortel, Merel, Tjiftjaf, Vink, Groenling, Putter, Roodborst, Heggenmus en Winterkoning). In nestkasten langs de Parkweg worden daarnaast soorten als Koolmees, Pimpelmees of Ringmus broedend verwacht. Jaarrond beschermde nestplaatsen van broedvogels zijn in de directe omgeving van het plangebied te verwachten in de vorm van nesten van Huismus en Gierzwaluw. Het te slopen gebouw bevat echter geen geschikte nestgelegenheid voor deze soorten;
- Verspreid in het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde (tabel 1-soorten van de Flora- en faunawet) zoogdiersoorten als Egel, Bosmuis, Rosse woelmuis en Huisspitsmuis te verwachten;
- Het te slopen Marktwandgebouw fungeert in ieder geval op één plek - spouwmuur die via open stootvoeg toegankelijk is - als zomerverblijfplaats van Gewone dwergvleermuis. Onderzoek in 2013 zal uitwijzen of het gebouw meer functies heeft voor vleermuizen;
- Er is geen open water aanwezig in het plangebied en directe omgeving. Er is dan ook geen voortplantingsgebied voor amfibieën te verwachten. Mogelijk vind er overwintering door laag beschermde soorten als Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander in het plangebied plaats. Strikt beschermde amfibieën worden niet verwacht op basis van bekende verspreidingsgegevens en terreinkenmerken;
- Verblijfplaatsen van beschermde reptielen, vissen, insecten en weekdieren zijn niet aangetroffen en worden op basis van biotopkenmerken en bekende verspreidingsgegevens ook niet in het plangebied verwacht..

Vervolgstappen en mitigerende maatregelen Flora- en faunawet

- Afhankelijk van de precieze functie van het Marktwandgebouw voor vleermuis, kan het aanvragen van ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk zijn. Om de functionaliteit van het leefgebied van Gewone dwergvleermuis te garanderen worden voorwaarden gesteld aan de uitvoeringsperiode (buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode). Zo is het van belang dat het gebouw voorafgaand aan sloop ongeschikt wordt gemaakt voor vleermuizen en ook kan het noodzakelijk zijn om vervangende verblijfplaatsen te creëren in nieuwe bebouwing;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen altijd te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering op te starten in de periode voor half maart en na half juli. Voor het broedseizoen wordt echter geen standaardperiode gehanteerd, maar het is van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Zo kunnen soorten als Turkse tortel en Houtduif nog broeden tot half november;
- Door sloop, bouwrijp maken en nieuwbouw kunnen exemplaren en/ of verblijfplaatsen van laag beschermde zoogdieren en amfibieën geschaad worden. Voor de in voorliggende situatie aanwezige of te verwachten tabel 1-soorten geldt in deze situatie echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet.

INHOUD

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Huidige situatie en beoogde ontwikkelingen	1
1.3	Algemene opzet van dit rapport	2
2	Gebiedsgerichte natuurbescherming	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	3
2.3	Provinciaal natuurbeleid	3
3	Flora- en Faunawet	4
3.1	Wettelijk kader	4
3.2	Onderzoeksmethode	4
3.3	Flora	5
3.4	Grondgebonden zoogdieren	5
3.5	Vleermuizen	5
3.6	Broedvogels	6
3.7	Amfibieën	7
3.8	Overige soorten	7
4	Geraadpleegde bronnen	8

Bijlagen

- 1 - Wettelijk kader Flora- en faunawet
- 2 - Vervangende huisvesting vleermuizen
- 3 - Verspreidingskaart Gewone dwergvleermuis

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

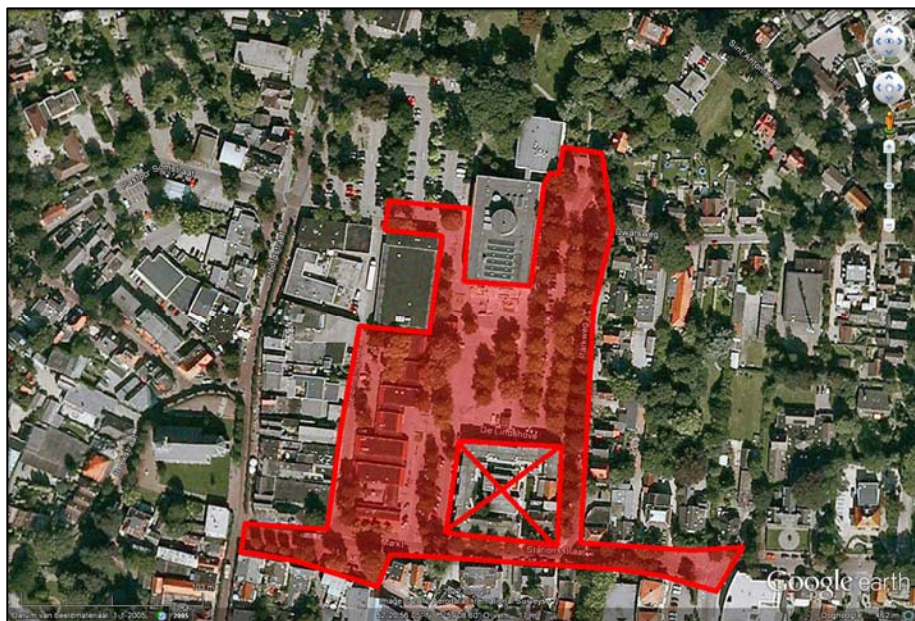
In opdracht van de gemeente Epe heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de herinrichting van het centrumgebied van Epe.

De Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek worden, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, de consequenties in beeld gebracht van de mogelijk te nemen ruimtelijke ingrepen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgerichte natuurbescherming.

1.2 Huidige situatie en beoogde ontwikkelingen

De plangebied ligt in het centrum van Epe, tussen de Hoofdstraat, Stationsstraat en Dwarsweg in (zie figuur 1). Het plangebied omvat het gebouw Marktwand (waarin verschillende winkels gevestigd zijn) en de parkeerplaats. Naast bebouwing bestaat het plangebied verharding, groenplantsoen en verspreid staande bomen. Er is geen sprake van permanent oppervlaktewater.

Binnen het plangebied wil de gemeente de openbare ruimte herinrichten door onder andere de aanleg van een nieuw marktplein en het aanpassen van de wegenstructuur en aansluitingen. Tevens is het de bedoeling om het Marktwandgebouw af te breken en op deze locatie een nieuw gebouw te plaatsen met ondergrondse parkeergarage. Daarnaast wordt een nieuw gebouw op de huidige parkeerplaats naast het Marktwandgebouw gerealiseerd.



Figuur 1: Ligging van het plangebied (rode figuur). De Lindenhove en de dierenwinkel (aangegeven met het rode kruis) vallen buiten het plangebied. Bron: kaartondergrond: Google Earth.

1.3 Algemene opzet van dit rapport

Om inzicht te krijgen in de effecten van de voorgenomen uitbreiding op juridisch beschermde natuurwaarden zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welke gebiedsgerichte natuurbescherming uitwerking heeft in het plangebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het plangebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op drie veldbezoeken, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen), beschikbare gebiedskennis en bekende ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en gebieden. Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te kunnen voorkomen en/of aanvullend onderzoek ten aanzien van beschermde soorten en/of gebieden nodig is.

2 Gebiedsgerichte natuurbescherming

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- De Natuurbeschermingswet 1998, een uitwerking van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn waarin de bescherming van de Natura 2000-gebieden is vastgelegd;
- De 'Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte', waarin het nationale beleid ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is opgenomen;
- Provinciaal beleid, dat vaak is opgenomen in Omgevingsplannen of Streekplannen. In het provinciaal beleid is bescherming van de natuur binnen de EHS nader uitgewerkt en daarnaast ook de bescherming van ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied, die vaak buiten de EHS liggen.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke activiteiten buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten. In de onderstaande paragrafen wordt kort ingegaan op de eventuele effecten die de geplande werkzaamheden kunnen hebben op nabijgelegen gebieden met een beschermingsstatus.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

Het meest nabij gelegen gebied vallend onder de Natuurbeschermingswet is Natura 2000-gebieden Veluwe op een afstand van circa 900 meter ten noorden van het plangebied.

Gezien de tussenliggende afstand en de ligging midden in de bebouwde kom van Epe en de aard van de beoogde ingreep wordt geconcludeerd dat de voorgenomen plannen geen effecten zullen hebben op de instandhoudingdoelen van Natura 2000-gebied Veluwe en ander Natura 2000-gebieden. Het aanvragen van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet is dan ook niet noodzakelijk.

2.3 Provinciaal natuurbeleid

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De structuurvisie richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling wordt de Ecologische Hoofdstructuur gerealiseerd en worden ondermeer ganzenfoerageer- en weidevogelgebieden aangewezen.

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt op circa 800 meter van de Ecologische Hoofdstructuur. Deze begrenzing valt hier grotendeels samen met die van het Natura 2000-gebied Veluwe. Vanwege de afstand van het plangebied tot het EHS-gebied, de binnenstedelijke ligging en de aard van de ingreep kan aantasting van wezenlijke kenmerken en waarden van EHS-gebieden worden uitgesloten.

Natuur buiten de EHS

Er is geen sprake van aantasting van door de provincie Gelderland aangewezen gebieden met specifieke natuurwaarden, zoals weidevogel- of ganzenfoerageergebieden.

3 Flora- en Faunawet

3.1 Wettelijk kader

De Flora- en faunawet verplicht een ieder die ruimtelijke ingrepen of andere activiteiten wil ontplooiën, na te gaan in hoeverre dit negatieve effecten kan hebben op van nature in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten - ongeacht of deze beschermd zijn of niet. De zorgplicht van artikel 2 uit de Flora- en faunawet stelt dat optredende negatieve effecten zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd dienen te worden. Voor schade aan juridisch zwaarder beschermde soorten kan de aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet bij het Ministerie van EL&I noodzakelijk zijn. Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 1.

3.2 Onderzoeksmethode

Quickscan

Voorliggende ecologische beoordeling is voor een belangrijk deel gebaseerd op een locatiebezoek op 6 september 2012. Tijdens dit veldbezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2- en 3-soorten). Voor zover mogelijk zijn alle soortgroepen geïnventariseerd. In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

Vleermuisonderzoek

Uit de quickscan is gebleken dat mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen in het te slopen) Marktwandgebouw aanwezig zijn. Daarom is conform het vleermuisprotocol (zie onderstaand kader) vleermuisonderzoek opgestart. Volgens het vleermuisprotocol dienen bij sloopwerkzaamheden in de regel vier nachtelijke bezoeken verspreid over het jaar te worden uitgevoerd. Specifiek gaat het om twee nachtelijke bezoeken in de periode juni - half juli gericht op kraamkolonies/zomerverblijfplaatsen en twee nachtelijke bezoeken in augustus - september gericht op baltslocaties/paarverblijfplaatsen van groepjes vleermuizen aanwezig kunnen zijn.

Kader 1: Protocol voor vleermuisonderzoek

Vleermuizen zijn een belangrijke soortgroep binnen de natuurbescherming. De soorten zijn echter moeilijk te inventariseren, vertonen specifiek gedrag en advies over deze soortgroep is regelmatig complex. Tegen die achtergrond heeft het Vleermuisvakbureau van het Netwerk Groene Bureaus (NGB) een protocol opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen. Het doel van het protocol is bij te dragen aan de kwaliteit en uniformiteit in onderzoek. Het protocol wordt ondersteund door de Dienst Landelijk Gebied (Ministerie van EL&I) en de Zoogdierverseniging. Vleermuisonderzoek blijft echter maatwerk en het protocol geldt daarom als richtlijn en niet als plicht. Het toepassen van het protocol heeft twee doelen: 1) dat Dienst Landelijk Gebied geen aanvullend inventarisatieonderzoek verlangt bij een eventuele ontheffingsaanvraag volgens artikel 75 van de Flora- en faunawet en 2) dat een onderzoek stand houdt in een eventuele juridische procedure. De deskundigen van EcoGroen Advies baseren de te volgen inventarisatie op het protocol, maar stemmen de strategie en inzet telkens af op de omvang en complexiteit van de locatie.

Vanwege de opstartmoment van het onderzoek zijn dit jaar alleen twee vroege ochtendbezoeken uitgevoerd voor baltslocaties en paarverblijfplaatsen op 11 en 28 september 2012. In juni/juli 2013 zullen nog twee nachtelijke vleermuisbezoeken voor kraam- en zomerverblijven plaatsvinden.

Bij het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector. Met een batdetector zijn vrijwel alle vleermuissoorten op naam te brengen. De onderzoeken zijn uitgevoerd bij droog, niet te koud en nagenoeg windstil weer en hebben plaatsgevonden rond de schemering, waarbij uit-/invliegende exemplaren kunnen

worden vastgesteld. Ook zijn eventuele vliegroutes en foerageergebieden in kaart gebracht.

3.3 Flora

In het plangebied is de laag beschermde plantensoort Kleine maagdenpalm (Ff-wet tabel 1) aangetroffen. Voor tabel 1-soorten geldt in geval van ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling voor de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet.

Op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens worden geen verblijfplaatsen van zwaardere beschermde soorten van tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet of soorten van de Rode Lijst te verwachten.

3.4 Grondgebonden zoogdieren

Binnen het plangebied is een aantal vaste verblijfplaatsen van laag beschermde zoogdiersoorten te verwachten zoals Huiszwaluw, Egel, Bosmuis en Rosse woelmuis (Ff-wet tabel 1). Voor tabel 1-soorten geldt in geval van ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling voor de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet.

Op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens worden geen verblijfplaatsen van zwaardere beschermde soorten van tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet verwacht. Het plangebied is hooguit geschikt als incidenteel foerageergebied voor een soort als Eekhoorn (Ff-wet tabel 2) en is als zodanig niet onmisbaar.

3.5 Vleermuizen

Vaste verblijfplaatsen

Op basis van de uitgevoerde quickscan is gebleken dat in het Marktwandgebouw potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig zijn. Geschikte verblijfplaatsen zijn mogelijk aanwezig in de spouwmuur (toegankelijk via open stootvoegen) en ruimte achter gevelbetimmering (toegankelijk via de daklijst). In aanwezige bomen zijn geen geschikte holten voor vleermuizen aangetroffen, waardoor hier de aanwezigheid van verblijfplaatsen kan worden uitgesloten.

Kader 2: Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ff-wet tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit een (veelal meerdere) verblijfplaats, vliegroute(s) en foerageergebied (en). Van deze drie onderdelen genieten de verblijfplaatsen de grootste bescherming. Verblijfplaatsen kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/zomerverblijven, baltslocaties/paarverblijven en winterverblijven. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Tijdens de eerste twee uitgevoerde vleermuisonderzoeken is op één locatie ook daadwerkelijk een verblijfplaats van vleermuizen aangetroffen (zie Bijlage 3). Het gaat hier om een zomerverblijfplaats van Gewone dwergvleermuis (waarschijnlijk één exemplaar). Omdat nog niet alle veldbezoeken zijn uitgevoerd is nog niet bekend welke

exacte functie het Marktwandgebouw voor vleermuizen heeft. Wanneer het gebouw een functie heeft als belangrijke kraamverblijfplaats, dan zijn namelijk andere (lees: meer) maatregelen noodzakelijk, dan wanneer sprake is van een incidenteel gebruikte zomerverblijfplaats.

Afhankelijk van de uitkomsten van vleermuisonderzoek in 2013 zijn maatregelen noodzakelijk om de functionaliteit van het leefgebied van Gewone dwergvleermuis te garanderen. Ook kan het aanvragen van ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk zijn. Daarbij is in ieder geval aandacht voor zorgvuldig slopen, waarbij gedacht kan worden aan de volgende maatregelen:

- Bij de planning van de sloopwerkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de seizoensactiviteit van Gewone dwergvleermuis om verstoring in de meest kwetsbare perioden (kraam- en overwinteringsperiode) te voorkomen. April en oktober zijn in regel de geschiktste maanden om sloopwerkzaamheden uit te voeren. Daarvoor dient het gebouw eerst ongeschikt te worden gemaakt voor bewoning door Gewone dwergvleermuis;
- Het ongeschikt maken van de bebouwing vindt minimaal vijf dagen vóór de sloop plaats, mits de avondtemperatuur in de tussenliggende dagen minimaal 10 graden Celsius is. Hierbij wordt de bebouwing gestript (b.v. daklijsten bij de ingang van vleermuisverblijven) en worden in de omgeving van de (potentiële) verblijfplaatsen tochtgaten gemaakt;
- Voorafgaand aan de daadwerkelijke sloop wordt een controle uitgevoerd om vast te stellen of er geen exemplaren van de Gewone dwergvleermuis (of andere soorten) in het pand aanwezig zijn. Worden vleermuizen aangetroffen dan dienen extra tochtgaten gemaakt worden, totdat de dieren uit eigen beweging zijn vertrokken;
- Bovenstaande maatregelen dienen te worden uitgevoerd in overleg met een vleermuisdeskundige.

Afhankelijk van de precieze functie van het Marktwandgebouw voor vleermuizen is het daarnaast mogelijk noodzakelijk om vervangende verblijfplaatsen aan te brengen (zie ook bijlage 2 voor verschillende opties).

Vliegroutes en foerageergebieden

In het plangebied zijn tijdens het veldonderzoek geen vliegroutes vastgesteld. In het plangebied zijn alleen enkele foeragerende Gewone dwergvleermuizen waargenomen. Op basis van het reeds uitgevoerde veldonderzoek worden dan ook geen belangrijke, onmisbare foerageergebieden en vliegroutes verwacht. Vervolgstappen ten aanzien van vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen worden niet noodzakelijk geacht.

3.6 Broedvogels

Er is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Tijdens het veldonderzoek is met name gekeken naar de aanwezigheid van broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen (zie kader 2). Daarnaast is op basis van biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgment en bekende ecologische principes beoordeeld welke soorten aanwezig kunnen zijn.

Kader 3: Jaarrond beschermde nesten van broedvogels

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

In het Marktwandgebouw en vrijstaande bomen zijn geen jaarrond beschermde nesten van broedvogels aangetroffen of te verwachten. Net buiten het plangebied worden bijvoorbeeld wel Huismus en Gierzwaluw verwacht o.a. in gebouwen waarin het Gamemuseum en de dierenwinkel zijn gevestigd. Betreffende potentiële nestlocaties

worden echter niet aangetast als gevolg van de voorgenomen ingrepen.

Overige broedvogels

Binnen het plangebied en dan met name in de plantsoenen kunnen Houtduif, Turkse tortel, Merel, Tjiftjaf, Vink, Groenling, Putter, Roodborst, Heggenmus en Winterkoning tot broeden komen. In nestkasten langs de Parkweg zijn daarnaast soorten als Koolmees, Pimpelmees of Ringmus broedend te verwachten.

Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor verstoring tijdens de broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

Voor de meeste van de aanwezige soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Wanneer in de periode tussen half juli en half november gestart wordt met de werkzaamheden is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif en Turkse tortel aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van de plannen. Houtduif en Turkse tortel kunnen namelijk broeden tot half november.

3.7 Amfibieën

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater is het plangebied ongeschikt als voortplantingsgebied voor amfibieën. Mogelijk wordt het plangebied alleen beperkt gebruikt als overwinteringsgebied van weinig kritische, laag beschermde amfibieën als Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander (alle Ff-wet tabel 1). Voor deze algemene soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen automatisch een vrijstelling voor de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet. Strikt beschermde amfibieën worden niet verwacht op basis van bekende verspreidingsgegevens en terreinkenmerken.

Effecten op overwinterende laag beschermde amfibieën kunnen - mits de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door de werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de overwinteringsperiode van amfibieën. De maanden september en oktober zijn in de regel het meest geschikt (minst schadelijk) voor het uitvoeren van werkzaamheden.

3.8 Overige soorten

Gezien de terreingesteldheid van het plangebied en bekende verspreidingsgegevens, kan worden geconcludeerd dat er geen voortplanting of vaste verblijfplaatsen van beschermde reptielen, vissen, kevers, kreeften, mieren en slakken te verwachten zijn in het plangebied.

4 Geraadpleegde bronnen

- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen (2009a). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.
- Dienst Regelingen (2009b). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- Heusden W.R.M. van & S.J. Vreugdenhil (2008). Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Concept, Versie 1.1. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van LNV.
- Ministerie van EL&I (2012a). Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).
- Ministerie van EL&I (2012b). Ontwerpbesluit Natura 2000-gebied Veluwe.
- Ministerie van LNV (2004a). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministeries van LNV en VROM (2007). Spelregels EHS. Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS.
- Nöllert A. & C. Nöllert (2001). Amfibieëngids van Europa. Tirion Uitgevers BV, Baarn.
- Natuurloket (www.natuurloket.nl).
- Provincie Gelderland (2006). Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse Ecologische hoofdstructuur; Provincie Gelderland. Mei 2006.
- Provincie Gelderland (2009). Streekplanherziening; Herbegrenzing Ecologische Hoofdstructuur. Vastgesteld door Provinciale Staten op 1 juli 2009. Provincie Gelderland (PS2005-413).
- Provincie Gelderland (2012). Kaarten en cijfers (www.gelderland.nl).
- RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- Spitzen- van der Sluijs A.M., G.W. Willink, R. Creemers, F.G.W.A. Ottburg, R.J. de Boer, P.M.L. Pfaff, W.W. de Wild, D.J. Stronks, R.J.H. Schröder, M.T. de Vos, D.M. Soes, P. Frigge & R.P.J.H. Struijk (2007). Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland 1985-2005. Stichting RAVON, Nijmegen.
- Smit, J.T. & R.F.M. Krekels 2008. Vliegend hert op de Veluwe. Beschermingsplan 2009-2013. - EIS-Nederland en Bureau Natuurbalans-Limes Divergens, Leiden - Nijmegen.
- waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland). www.waarneming.nl
- watwaswaar.nl (website met historische kaarten) www.watwaswaar.nl

Bijlagen

Bijlage 1: Wettelijk kader Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I) of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóóraf laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

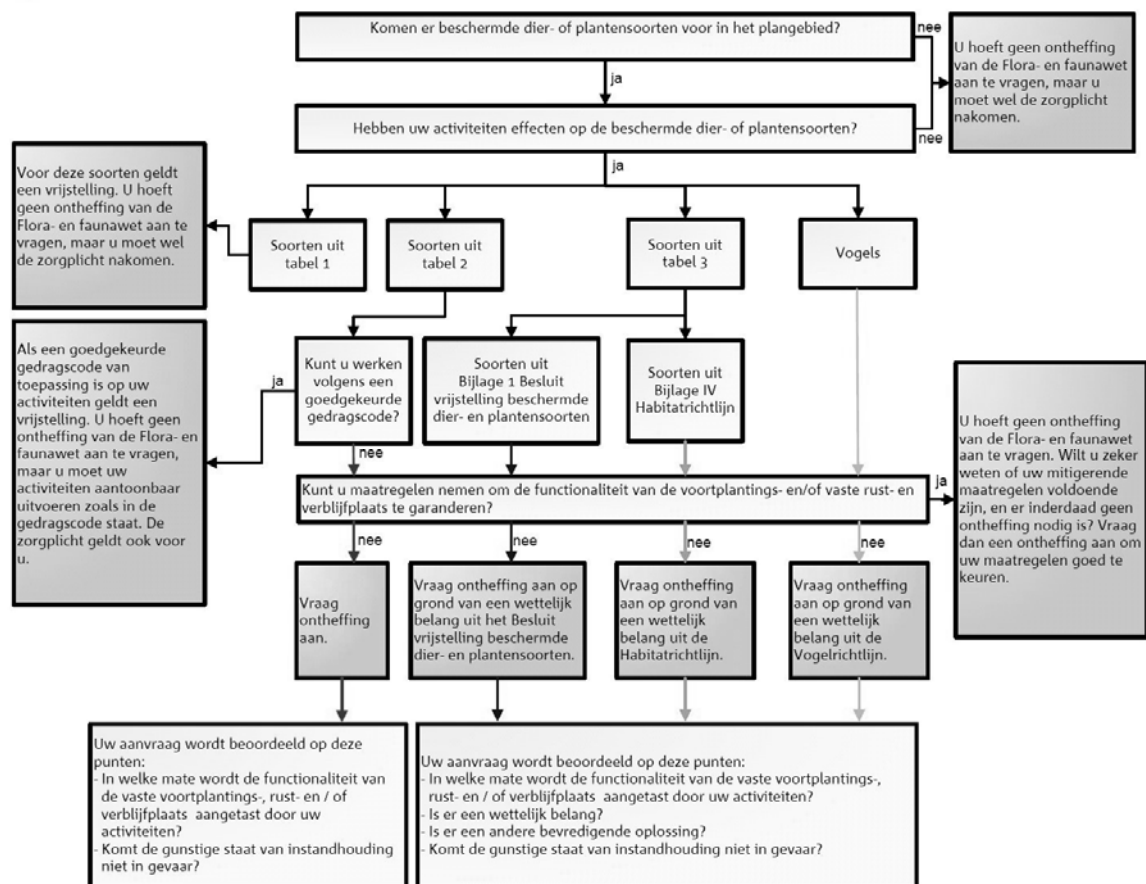
- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels¹.



Toetsingsschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de Minister van EL&I ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

BIJLAGE 2: Huisvesting Vleermuizen

Minstens de helft van de in Nederland voorkomende soorten vleermuizen maakt in meer of mindere mate gebruik van door de mens gemaakte gebouwen als verblijfplaats. Dat kunnen gewone huizen zijn maar ook kerken en forten. Door renovaties, isolatie of sloop verdwijnen veel plekken waar vleermuizen kunnen huizen. Verder is in de huidige bouwstijl weinig ruimte voor vleermuizen. Met eenvoudige maatregelen (in bijvoorbeeld nieuwbouw of bij renovatieprojecten) kan huisvesting van vleermuizen gerealiseerd worden.

Toegankelijk maken van de spouwmuur

Spouwmuren zijn voor vleermuizen als Gewone dwergvleermuis al toegankelijk via een open stootvoeg van circa 1,5 cm, voor Laatvliegers ligt dat bij ongeveer 2 cm. Van belang is dat de open stootvoegen op minimaal een halve meter onder de bovenrand van het gebouw aangebracht worden om warmteverlies en tocht te voorkomen. Daarnaast is van belang dat geen irriterend glaswol wordt toegepast in de spouwmuur. Alternatieve opties zijn het toepassen van plaatvormig isolatiemateriaal (bijvoorbeeld Mupan Ultra, merk Isover), waarbij een luchtspouw van circa vier centimeter overblijft of het weglaten van isolatiemateriaal onder en boven de gecreëerde open stootvoeg(en).

Inbouwvoorzieningen

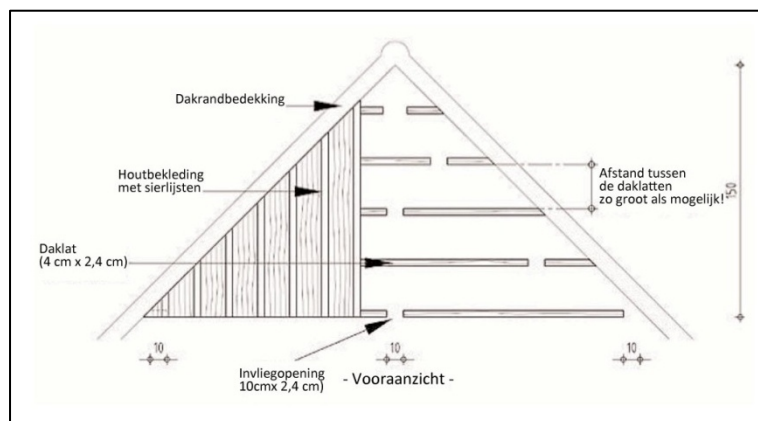
Er zijn speciaal voor vleermuizen ontwikkelde kasten op de markt die in de muur kunnen worden ingemetseld. De inbouwkasten kunnen via een open stootvoeg toegankelijk worden gemaakt. Laatvliegers maken geen gebruik van dergelijke voorzieningen.



Figuur 1: Voorbeeld in te metselen vleermuiskast

Houten betimmering aan buitenzijde gebouwen

Ook aan de buitenzijde van gebouwen kunnen voorzieningen voor vleermuizen worden aangebracht. Voorbeelden zijn boeiboorden en gevelbetimmering, waarbij tussen de muur en het boeiboord/gevelbetimmering een smalle ruimte van circa 24 mm wordt gelaten. Deze ruimte kan dan toegankelijk gemaakt worden door de onderzijde open te laten. Van belang is dat onder de opening een obstakelvrije af- en aanvliegzone van minimaal twee meter aanwezig is.



Figuur 2: Voorbeeld gevelbetimmering

BIJLAGE 3: Verspreidingskaart Gewone dwergvleermuis

p.m.